

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 12.

V Gorici, dne 1. decembra 1927.

Leto V.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno

10 lir. — Posamezna številka 1 lro.

Uredništvo v Gorici, Via Carducci
7. II. nad. - Uprava v Trstu (5), Via
San Francesco d' Assisi 16. I. nad.

==== Ponatis je dovoljen le s popolno navedbo vira. ====

OB KONCU LETA.

Že zopet je mesec december tu in z njim konec leta 1927. Stara navada je, da se ob koncu leta zaključi letni obračun, ki pokaže, kako smo to leto gospodarili. Kar se našega lista tiče, imamo zavest, da smo vse storili, kar je bilo v naši skromni moči, da je zamogel naš list nuditi to leto svojim čitateljem tako pesiro čtivo iz vseh panog kmetijstva. Zlasti smo letos posvetili našo pozornost moderni sadjereji z nasadi breskev in drugega sadnega drevja v sklenjenih nasadih, potem tudi živinoreji in mlekarstvu ter končno tudi vinogradništvu in klekarstvu ter s tem kazali pot živinorejcem in vinogradnikom iz današnjih težavnih časov v boljšo prihodnost. Zelo lepo se je v tem letu razvilo v našem listu poglavje vprašanj in odgovorov. Vsak mesec dobimo od naših naročnikov več vprašanj, na katere odgovorimo deloma v listu, deloma v pismih. To dejstvo je jako razveseljivo, ker nam dokazuje, da zanimanje ukaželjnih kmetovalcev za naš list vedno narašča. To nam je tudi v zadovoljstvo, ker mi ne želimo samo povečati število naših naročnikov, ampak tudi kolikor mogoče razširili krog čitateljev lista. Najbolj pa nas veseli, ako lahko ugotovimo, da naši nauki niso ostali brez uspeha in praktične koristi. Ta zavest nas bodri k novem delu in zastavljanju vseh naših moči, da bo naš list v prihodnjem letu 1928. še boljši in popolnejši.

S tem geslom prosimo dosedanje naročnike, da ostanejo ne-le še nadalje zvesti naročniki in prijatelji našega lista, marveč tudi da pridobijo novih naročnikov. Isto tako prosimo naše sotrudnike, da nam s požrtvovalnostjo pomagajo še nadalje pri našem težavnem delu.

Srečne božične praznike in veselo novo leto 1928. vošči

uredništvo »Gospodarskega vestnika«.

V Gorici, dne 1. decembra 1927.

NAROČNIKI!

Naročniki, ki niso še poravnali naročnine za leto 1927, so naprošeni, da naročnino čimprej poravnajo, ker z letom 1928. se bo list ustavil vsem onim, ki bodo z naročnino zaslali.

POLJEDELSTVO.

GNOJENJE Z APNOM.

Veliko je takih zemljišč, ki vsebujejo premalo apna, kar je krivo, da so do-
 fična zemljišča premalo rodovitna. Včas-
 stih je morda kako zemljišče bogato na
 vseh redilnih snoveh in le apna mu pri-
 manjkuje. Gnojenje takih zemljišč z ap-
 nom je posebno важно in koristno, ker
 nam omogočuje temeljitejšo izkori-
 ščanje zemeljske moči ter poveča v ve-
 liki meri rodovitnost zemlje. Apno ni sa-
 mo redilna snov za rastline, ampak vpli-
 va v zemlji tudi na hitrejšo prešvaranje
 rastlinskih redilnih snovi v take spojine
 in oblike, ki jih rastline lahko vsrkajo.
 Ob enem dela zemljo bolj rahlo, kar je
 zlasti pri ilovici važno. Kolikokrat sem
 videl delavce na njivah, ki so z velikim
 trudom tolkli strjene kepe ilovice, ki so
 se po oranju napravile. Ves ta trud bi si
 lahko vsako leto prihranili, če bi do-
 fični zemlji pognojili z apnom. Grude bi se
 potem z lahko dale razbiti in porav-
 nali.

Rastline in odtekajoča voda delajo
 zemljo čimdalje bolj revno na apnu.
 Zlasti pa zgubi zemlja dosti apna, če jo
 gnojimo z amonijakom ali pa kalijevo
 soljo, ker ta gnojila vplivajo raztaplja-
 joče na apno. Enak ali bolj šibek vpliv na
 apno ima tudi hlevski gnoj. Če tudi niso
 te zgube na apnu tako velike, nastanejo
 sčasoma tudi taka tla, ki so bila pr-

vojno bogata na apnu, revna na lej sno-
 vi in torej tudi manj rodovitna. Zato je
 gnojenje z apnom zelo koristno opravi-
 lo, ki bi ga morali naši kmetovalci bolje
 upoštevati, kakor se je to do sedaj sto-
 rilo.

V svrhu pomnožitve apna v zemlji
 nam služijo sledeče snovi:

1) Potrošenje zemljišč v mletim ap-
 nencom in tudi laporjem, ki vsebuje
 mnogo apna. Mletega apnenca se rabi
 20 kg na ar, (100 m²); laporja pa se-
 veda veliko več. Poboljšanje tal z lapor-
 jem je pri nas v navadi v vinogradih.

2) Potrosenje zemljišč z žganim ži-
 vim apnom. To apno ima mnogo več ap-
 nenca v sebi in deluje tudi močnejše na
 zemljo in zato ga rabimo polovico manj
 kakor živega apna, torej približno 10 kg
 na ar. Žgano apno se uporablja tako-le:
 Če je apno v kosih, zvozimo v jeseni po-
 trebno količino apna na njivo, ki jo ho-
 čemo gnojiti. Nato napravimo na njivi
 več manjših kupcev apna, katere pokri-
 jemo z zemljo. Ko potem apno razpade,
 ga raztresemo po celi površini. Če je pa
 apno v prahu, ga pa kar enakomerno po
 njivi potresemo. Po dokončanem troše-
 nju preorjemo njivo.

Končno omenjam, da se z gnoje-
 njem s Thomasovo žlindro povečuje ko-
 ličina apna v zemlji, ker to gnojilo vse-
 buje mnogo apna.

U.

ŽIVINOREJA

O REJI KUNCEV.

Kunčereja v majhnem obsegu je
 zelo koristna panoga živinoreje. Kunce
 lahko krmimo s kuhinjskimi in drugimi
 odpadki v gospodarstvu, kakor z olupki
 od krompirja in repe ter s štori od ka-
 puza itd. itd. Poleg teh odpadkov jim
 polagamo travo, seno, korenje in včasih
 malo otrobov. Če ne razpolagamo s po-

sebnimi hlevi, se zadovoljijo kunci z le-
 senimi kletkami, ki si jih napravimo iz
 starih in rabljenih zabojev, ki jih dobimo
 — ako jih že nimamo pri roki — prav po
 ceni pri trgovcih, ki dobivajo robo v
 njih. Krmljenje in negovanje kuncev pa
 prepustimo mladeži, ki se navadno prav
 rada zabava s tem delom. Kunci se zelo
 naglo množijo. Od dveh plemenskih sa-
 mic se v enem letu lahko zredi 24 mladi-

čev, godnih za zakol. Koliko nedelj se s tem mesom lahko odpravi, ne da bi ga bilo treba kupiti v mesnici in dati zanj lepe denarce!

Kdor drži dve samici za pleme, ta rabi šest kletk. Te kletke naj bodo en meter dolge, 75 cm široke in 65 cm visoke. Te mere, čeprav so se pokazale v praksi kot najprimernejše, ni potrebno upoštevati tako natančno, ako morda nimate ravno takih desk pri roki. Par cm manj, ali par več, to nič ne škodi. Kletkino dno bodi nekaj na ven nagnjeno, da se bo scalnica odtekala. Še boljše pa je dno, napravljeno iz lat pa 1 cm do 1½ cm oddaljenih ena od druge. Skozi te špranje odpadajo potem bobki in se cedi scalnica v plitvo in premakljivo korito iz ploščevine, ki se nahaja pod podom iz lat. Preden stran kletke zagredimo z latami ali z žično mrežo, napravimo v njo vratica. Te kletke postavimo nekoliko od tal pod kakšno šupo ali pa v kak kot v hlevu.

Kunce krmimo pozimi dvakrat in poleti pa trikrat na dan. Zvečer jih malo bolje nakrmimo kakor drugače. Krma naj ne bo vedno enaka, ampak jo je treba večkrat menjati. Tako krmljenje imajo kunci zelo radi in pri takem krmljenju tudi uspevajo dobro ter ostanejo zdravi. Od zelene krme jim najbolj prija nepreveč mlada detelja, potem zeleno listje in splošno zelenjad, ki ni strupena. Vendar pa jih ne smemo preveč krmiti s samo zelenjavo, zlasti pa ne s tako, ki je prašna ali vlažna od rose. Kunci dobijo od take krme slinovko. Kunci jedo zelo radi korenje, peso, repo in krompir. Kuhanemu krompirju ali kuhinjskim odpadkom je zelo priporočljivo primešati malo otrobov. Tako krmo je polagati rajši

vedno bolj suho kakor preveč mokro. Zvečer dajte kuncem dovoljno dobrega sena.

Od kunčjih pasem so najboljši enobarvne pasme, kakor srebrni francoski in nemški kunci ter plavi dunajski. Te pasme niso mehkužne ter občutljive in dosežejo 4–5 kg žive teže. Mladiči so v starosti od pol leta godni za zakol ter tehtajo tedaj dva do dva in pol kg. Razen mesa ima tudi njih koža lepo vrednost, ker so radi lepe dlake prav iskane. Kunci velikih francoskih in angleških pasem, ki sicer dosežejo mnogo večjo težo, so občutljivi in izbirčni ter zahtevajo mnogo boljše in dražje krmo. Tudi se ti kunci ne množijo tako naglo, kakor bolj navadni ali gori omenjeni kunci.

En samec zadostuje za oplemenitev deseterih samic. Kdor ima samo par samic, ta si lahko samca v sosesčini izposodi, da mu ga ni treba rediti. Samica se spusti k samcu, ko se opazi, da se poja. To se takoj opazi po sledečih znakih: samica postane nemirna, voha okoli, rije po stelji in nosi slamo v gobčku. Zajka nosi 4 tedne. Najboljše je pustiti samico samo trikrat na leto k samcu, in sicer v začetku marca, v juniju in v septembru. Samica si začne teden dni pred porodom pripravljati gnezdo iz slame in dlak, ki si jih sama sebi skubi na trebuhu in okoli siskov. Mladiči pridejo slepi na svet in začnejo, ko so tri tedne stari, jesti. Sesati jih je pustiti 8 tednov. Teden po ostavitvi se samica lahko ponovno vodi k samcu. Ko dosežejo mladiči tri mesece starosti, jih je potrebno po spolu ločiti, ker kunci postanejo kmalu godni za parenje. Vendar jih ne smemo pariti, preden niso dosegli pol leta starosti.

I.

Naročnikom!

Da se bo vršilo nemoteno razpošiljanje našega lista, so naprošeni vsi dose-danji naročniki, naj ponove pravočasno svojo naročbo za leto 1928.

MLEKARSTVO

KAKO RAVNAMO Z MLEKOM IN MASLOM?

(Konec.)

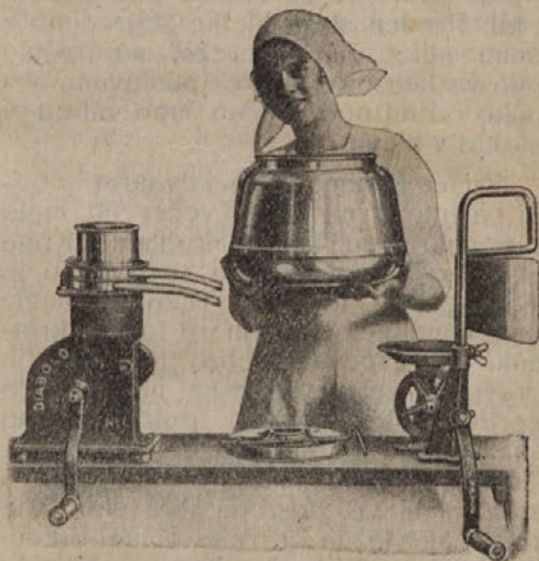
V zadnji številki sem podrobno opisal posnemanje in pridelovanje masla na star način brez uporabe posnemalnika. Zdaj pa hočem opisati posnemanje s posnemalnikom in navesti vse one koristi in prednosti, ki jih nudi ta način pridelovanja masla. Omenjam pa, da je ta članek namenjen v prvi vrsti pridelovalcem masla na domu in ne mlekarnam, ki so radi večjega obrača opremljene še z raznimi drugimi stroji in pripravami.

Posnemanje s posnemalnikom se izvrši tako-le:

Komaj pomolzeno mleko, ko je še toplo, precedimo skozi gosto sito in ga zlijemo v posodo na posnemalniku, ki pa mora imeti zaprt odtok v stroj. Če je mleko hladnejše od 35 stop. C, ga moramo dogreti do te toplote. Ko je posoda na posnemalniku z mlekom napolnjena, začnemo vrleti pogon na stroju. Ko dosežemo za dolični posnemalnik predpisano hitrost vrtenja, navadno 60–75 zavrtljajev na minuto, odpremo ventil v mlečni posodi in mleko začne teči v posnemalnik. Tu pada mleko v bobenček, ki se neznansko hitro vrli, in sredobežna sila loči v njem smetano od ostalih snovi v mleku. Stroj moramo vrleti še nadalje z enako hitrostjo in po eni cevi začne teči smetana, a po drugi posneto mleko. Ko smo posneli vse mleko, zlijemo v posodo na posnemalniku nekaj tople vode, ali pa tudi nekaj že posnetega mleka in vrtimo naprej, dokler ne poteče vsa voda iz posode oziroma vse posneto mleko. Ko se potem bobenček ustavi, snamemo raz posnemalnik vse ploščevinaste dele in bobenček. Tega odpremo in vse dele dobro operemo v topli vodi in jih dobro obrisane posušimo. Končno omenjam, da moramo posnemalnik pred vsako

uporabo dobro namazati z oljem, ker se drugače kolesje v njem kmalu izrabi in pokvari. S tem je posnemanje končano.

Iz smetane se potem dela maslo na običajni način. Seveda se moramo pri pinjenju držati navodil, ki sem jih dal že v zadnji številki tega lista. Dodati hočem le to glede uporabne vrednosti raznih sistemov pinj, da je ona pinja najboljša, s katero je mogoče najtemeljiteje izločiti vso mast iz pinjenega mleka. Kar se liče pa časa, ki je potreben za napravo masla, omenjam toliko, da traja pri vseh sistemih maslanje 20–40 minut in ne manj.

Posnemalnik in pinja znamke
»DIABOLO«.

V spopolnitev svojega članka, vam predočujem v sliki in kratkem opisu nov mlekarski stroj, ki predstavlja zelo posrečeno kombinacijo posnemalnika s pinjo. Pri tem stroju, ki je švedske znamke »Diabolo«, pa rabimo ono posodo, ki pri posnemanju stoji na posnemalniku, pozneje pri pinjenju za pinjo. V to svrhu jo je treba le sneti s posnemalnika in dati jo na strojček za vr-

tenje pinje. To se prav lepo vidi na tozadevni sliki. Tu vidimo na naši levi posnemalnik, s katerega je vzela gospodinja posodo, da jo dene na strojček za vrtenje, ki se nahaja na naši desni. Pri tem stroju se vrtil pinja, a lopata stoji na mestu. Delo s tem strojem je zelo olajšano in z njim se dobi zelo okusno in higijenično maslo.

Po pinjenju se maslo lepo zgnete in s pomočjo modelov iz javorjevega lesu se mu da lepa in okusna oblika. Tako pripravljeno in v prozoren papir zavito maslo pride na trg, kjer se mnogo lažje in dražje proda kakor navadno maslo v štručah.

Končno podam še par podatkov iz prakse, ki najbolj jasno pričajo o koristnosti posnemanja s posnemalnikom.

Gospodinja A. stavi kisat vsak dan v letu 18 litrov mleka in iz posnete smetane napravi letno 125 kg masla, ki ga proda po povprečno 12 lir za kg, in izkupi zanj 1500 lir. Njena soseda B. pa posnemlje isto količino enako tolstega mleka dnevno s posnemalnikom in napravi iz posnete smetane 157 kg masla, ki ga radi boljše kakovosti in višje tržne cene, ki jo ima tako maslo, proda po 14 lir za kg in izkupi zanj 2200 lir. Torej za celih 700 lir več. Toliko pa ne stane niti srednje velik posnemalnik za domačo rabo in zato se je nabava posnemalnika že v enem letu več kakor izplačala.

Just Ušaj.

—:—

VINOGRADNIŠTVO.

TRSNİ KAPAR.

Trsni kapar, ki se v znanstvu imenuje *Pulvinaria vitis* ali tudi *Coccus vitis*, se je v zadnjih letih pojavil v večjem številu na naših trtah, katerim prizadeva občutno škodo. Škodljivca prištevamo k ščitastim ušem, ker ima na sebi ščit rjave barve. Njegov način življenja je sledeči: Oplojene samice prezimujejo na eno in dvoletnem lesu in sicer v številnih skupinah. Tu se nepremakljivo liščijo na trsnem lubadu. Tudi spomladi zapusti le malokatera samica svoje mesto, skoraj vse ostanejo na istem mestu do svoje smrti? Ko spomladi postane bolj toplo, se zbudijo te samice iz zimskega spanja ter zasadijo svoj rilček v lubad in začnejo srkati sok iz trte. Ob enem začnejo tudi rasti in dosežejo v maju $\frac{1}{2}$ cm širokosti in sličejo tedaj po velikosti in podobi zrnu pražene kave. Proti koncu meseca maja začnejo te samice nesti številna jajčka. Ob enem izločajo izpod ščita zlasti od zadaj velike množine puha, ki služi v zaščito jajčk pred vremenskimi nezgodami in mrazom. Tega puha izločajo te živalice toliko, da

dvigne ta puh ščit od lubada in le pri glavi, kjer samica tišči svoj rilček zarit v lubad, se še lišči ščit trsnega lubada. Iz teh jajčk se kmalu izvalijo ličinke, ki se napotijo na liste, kjer se hranijo s srkanjem soku. Tudi ličinkam zraste kmalu manjši ploščati ščit in napadeni listi izgledajo, kakor da bi bila njihova zgornja stran posuta z luskinami, ki sličejo krastam. Tu se v avgustu izvrši parenje in oplojena samica zleze na lubad, kjer prezimi, dočim samci poginejo.

Škodo prizadeva trsni kapar zlasti na špalirjih in latnikih. Močno napadene trte začnejo zelo pešati in rodijo le malo.

Priroden sovražnik in pokončevalec trsnega kaparja je tako zvana »pika polonca«, katere polaga svoja jajčka v ščitaste uši. Iz teh jajčk se izvalijo ličinke, ki začnejo razjedati uš.

Zatiranje trsnega kaparja je najlažje izvršljivo v zimskem času. V to svrho se raztopi 7 kg Antiparassita v 100 litrih vode in se trte s to razlopino temeljito poškrope ali pa namažejo s čopičem.

U. J.

KLETARSTVO.

PRVO PRETAKANJE VINA.

Vsako leto je naš list ob tem času pisal v daljšem članku o prvem pretakanju vina. Zato hočemo letos le bolj na kratko ponoviti, kar smo druga leta bolj natančno in popolno razložili.

Prvo pretakanje ima namen ločiti drožje od čistega vina. Zato moramo pri pretakanju paziti, da ne pride nič drožja in motnega vina med pretočeno vino. Da bi pa bilo vino čimbolj čisto in da bi se drožje čim kompaktnejše vsedlo na dno soda, moramo upoštevati sledeča važna navodila:

1. Skrbeči moramo za primerno toploto v kleti, ker v mrzli kleti vino počasi zori in se tudi kasno učišči. Če se vkljub temu učišči, se pa spomladi, ko se toplota v kleti zviša, zopet zmoti.

2. Pretakanje je izvršiti najbolje ob lepem in tihem vremenu in nekaj dni pred pretakanjem je po možnosti odpreti po noči okna v kleti, da se vino premrazi, ker to vpliva ugodno na učiščenje vina.

3. Teden dni pred pretakanjem je dodati vinu 8—10 g metabisulfita na vsak hl vina. Ta snov se stolče v prah, zveže v tenko plateno cunjico in obesi ped globoko v vino.

S prvim pretakanjem hočemo tudi doseči, da se vino prezrači. To se pravi, da zgubi nekaj ogljikovega plina ter ga zamenja s kisikom, ki se pri pretakanju spoji z vinom. Da čim bolje in popolnejše dosežemo ta namen, se moramo, ko vino prvič pretakamo, ozirati na to, da se vino čimbolj prezrači in speni. To dosežemo s pretakanjem na pipo, katero odpremo na ta način, da vino iz nje na široko teče.

Ne odlašajte preveč s pretakanjem, ker prekasno pretakanje je večkrat vzrok, da se vino pokvari, ker izgubi preveč kisline in tudi drožje se začne lahko kvariti, kar povzroča potem za-

vrelico. Najboljši čas za prvo pretakanje je mesec december in januar.

Uredništvo.

—:—

O POČRNENJU IN PORJAVENJU VINA.

Ti sta dve različni vinski napaki. Velika razlika je tudi v načinu zdravljenja med eno in drugo napako. Zato je zelo potrebno, da znamo le dve napaki ločiti in z vso gotovostjo ugotoviti, kateri izmed teh napak je podvrženo vino, ki menja barvo. V to svrho nalijemo kozarec z vinom in ga postavimo čez noč nepokritega na zračno mesto. Drugi dan pogledamo vino in ugotovimo barvo. Če je vino postalo rdečkasto zagasite barve, je podvrženo rjavenju, če je pa postalo črnkasto, podobno kakor da bi bili vlili vanj kaj tintne, je vino podvrženo počrnenju.

Zakaj počrni vino in kako se vino popravi?

Vino rado počrni, če vsebuje malo kisline poleg večje množine železnih soli in čreslovine. Železo vsebuje vsako vino v prav majhnih količinah. Množina železa se lahko v vinu tudi poveča, če pade v sod kak železen predmet, recimo žebelj ali pa radi tega, če niso železni deli v vraticah od soda dovolj pokriti z lesom ali smolo. Velikokrat pa počrniyo vina, ki so izgubila precejšnjo količino svoje kisline, bodisi umetno pri razkisanju skisanih vin z apnenim karbonatom, bodisi radi predolgega ležanja na drožjih ali pa tudi radi bolezni, zlasti radi tega, če so zavrela in se zbirsila. Vino navadno počrni šele, ko pride dovoljno z zrakom v dotiko, kar se zgodi po pretakanju ali pa če sod ni poln.

Počrnela vina se popravijo najenostavnejše z dodatkom 40—60 g citronske kisline, ali pa na sledeči način: Vino je pretočiti in pri tem dobro prezračiti. S tem vino še bolj počrni, a se potem sa-

mo zopet učisti. Če se pa hoče učiščenje pospešiti, se vino umetno izčisti s prahom »Julliene«.

Zakaj vino porjavi in kako se popravi?

Porjavenju so podvržena bela in črna vina. Zlasti kaj rada porjavijo ona vina, ki so bila napravljena iz gnilega grozdja in pa tudi taka, ki so pokipela na tropinah. Znano je, da zmaščeno grozdje na zraku prav kmalu porjavi, čemur je posledica porjavelo vino. Zato ne smete nikdar puščati dolgo tropin v stiskalnici in tudi morate skrbeti, da se iz kipečega mošta v plavnikih tropine ne dvignejo na vrh. Prav odlično sredstvo, ki gotovo prepreči porjavenje vina, je kalijummetabisulfit v količini od 7-12 g na vsak hl vina. Kako se to sredstvo uporablja, je naš list že večkrat pisal. Pa tudi zadimljenje sodov z žveplom, preden jih na-

polnimo, je zelo koristno. Zlasti če je bilo grozdje gnilo, naj se to nikdar ne opusti.

Vino začne rjaveti od površine navzdol, kar je najlažje spoznati, če pustimo vino v odprtem kozarcu. Sčasoma porjavi vse vino, postane plehko in prazno in na dnu se vleže nekaj goščave, a na površini vina se napravi neka mrena. Končno se vino samo zopet učisti, a zgubi veliko barve, če je bilo črno; če je pa bilo belo, oslane tudi nadalje nekoliko bolj zagasi barve. Zato ta napaka prizadene mnogo večjo škodo črnim kakor belim vinom.

Če je vino že porjavelo, ga pretoči v zažveplan sod, ali mu pa dodaj pred pretakanjem 10-12 g metabisulfitu na vsak hl vina. Potem čisti vino s kazeinom ali z želatino.

U.

SADJARSTVO

ZIMSKA DELA V SADOVNJAKU.

V sadovnjaku je po zimi dosti opravila in dela. Po zimi imamo tudi za taka dela dovolj časa. Zato izvršimo marsikatera dela v sadovnjaku že pozimi, čeprav je morebiti za to in ono delo tudi spomladi ugoden čas. Zimska dela v sadovnjakih so v glavnem ta-le:

1) Ko nastopijo prvi mrazi, začnejo lesti iz tal na sadno drevje metuljčki ženskega spola od znanega škodljivca pedica ali zmrzlikarja. Samica tega metuljčka ne more leteti, ker ima za letanje preslabo razvita krila ali perutnice. Zato more le plazeti se po deblu priti iz tal na drevesa. Na sadno drevje zlasti pa na črešnje leze pa ta samica zato, da odloži svoja jajčka v lubadne razpokline na vejah. Iz teh jajčec se izvalijo spomladi, ko drevo dobro ozeleni, male gosenci, ki se v svoji veliki požrešnosti spravijo nad zeleno listje. Če se pojavijo v velikem številu, ogolijo drevo. Te gosenci so umazano zelene barve in lažijo na podoben način, kakor kadar me-

rmo z roko kak predmet s pedjo. Zato jim pravimo pedic ali tudi mera. Ker torej samica leze na drevo po deblu, ji dohod na drevje lahko preprečimo. To napravimo najlažje s tem, da pred zimo namažemo okoli in okoli debla v širini enega decimetra obod debla na kakem gladkem mestu z gosenčnim lepom, ki oslane dolgo tekoč in lepljiv. Čez ta lepiv pas škodljivec ne more na drevo.

2) Ob lepem in ne preveč mrzlem vremenu vzamemo s seboj v sadovnjak eno dobro žagico, škarje, ostro nabrušen nož in ščetko (krlačo) iz jeklene žice ali pa mesto te strguljo. Z žagico odžagamo vse suhe, polomljene ali drugače oslabele veje in tudi vse take, ki radi svoje nepravilne rašče preveč visijo, se morebiti križajo in dronejo z drugimi vejami, ali pa stojijo drugače preveč gosto in ne pustijo zraku in svetlobi med vejevje. Odžagati pa moramo vse veje lik v pazduhi, torej na mestu, kjer se odcepijo od debla ali druge glavne veje. Torej pri odstranitvi vej ne smemo puščati šlorov ali čokičev. Rez, ki je pri žaganju

nastal, zgladimo z nožem. Dobro ga je tudi namazati s tri odstotno raztopino »Antiparassita« v vodi. Manjše in šibkeje veje odrežemo lahko s škarijami. Ko smo to storili, ostržemo s pomočjo ščetki iz jeklenih žic ali pa s strguljo ves morebitni lišaj in mah raz veje in deblo.

3) Ko smo gorenji dve leti opravili, poškropimo drevje in sicer vse nadzemne dele to je vejevje in deblo z raztopino »Antiparassita« v vodi. »Antiparassit«, ki je posebno prepariran drevesni karbolinij in sliči tako znanemu dendrinu, arborinu itd., se rabi za hruške in jablane v količini od 10–15 kg, za ostalo sadje pa samo 6–7 kg na sto litrov vode. Raztopina se napravi popolnoma enostavno. Vzame se lesena orna, ki jo rabimo drugače za napravo modre galice in med odmerjeno količino čiste vode se pomeša odmerjena količina »Antiparassita«. S to raztopino se poškrope s pomočjo škropilnice vse veje, dočim se deblo in debelejšje veje namažejo s čopičem. »Antiparassit« se rabi v mesecih december, januar in februar, oziroma tudi v marcu, če ni drevje še nič pognalo. »Antiparassit« prodaja Slov. kmetijsko društvo v Gorici in Ivrčka »Vinoagrarja«. Po škropljenju se mora takoj celo škropilnico prav dobro oprati, zlasti pa vse njene dele iz gumija, ker »Antiparassit« razjeda gumi.

4) Ves prostor, v kolikor se nahaja pod drevesno kreno, posujemo s hlevskim gnojem in ga prekopamo na eno orodje globoko ter zasujemo s to zemljo raztreseni gnoj.

Just Ušaj.

PREGLED SKLENJENIH SADNIH NASADOV NA GORIŠKEM.

Gospod dr. Vallig, vodja sadjarskega in vinarskega oddelka pri potovalni kmetijski šoli v Gorici, nam sporoča, da je pregledala posebna komisija vse one sadne nasade v Vipavski dolini in v Brdih, katerih lastniki so prosili na osnovu razpisa goriške kmetijske potovalne šole za tozadevne nagrade. Gospod doktor, ki nam je obljubil daljše poročilo v na-

šem listu, nam piše tudi, da je bila komisija z uspehi, ki jih je beležiti v naši deželi v zadnjih letih na polju modernega sadjarstva, zelo zadovoljna.

SADJARSTVO V BRDOVITIH LEGAH V ROMANJI.

Drugi dan našega izleta v romansko pokrajino smo uporabili za ogled sadovnjakov v brdovitih legah. Kar smo tu videli, je zelo zanimalo vse izletnike, kajti lege, v katerih se nahajajo famošnji sadovnjaki povsem sličejo legi naših zemljišč. Ob enem so se prepričali, da je to, kar se pri nas od zato poklicanih činičeljev potom kmetijskega urada in strokovnega časopisja uči in propagira, edino prava pot, ki bo v stanu dovesti naše sadjarstvo do iste visoke stopnje, na kateri se nahaja sadjarstvo v teh krajih.

Ogled posestva grofa Pasolini v Moterico d'Imola.

Pod vodstvom tehničnega vodje kmetijske šole v Imoli, gosp. Gaibe in oskrbnika gosp. P. Castellari-ja smo si na hitro ogledali to veliko posestvo, ki zavzema površino 211 ha.

Na tem posestvu se največ gojijo trte in sadno drevje in sicer največ breskev. Tu smo videli 5 ha velik nasad breskev, ki se vzpenja v brdo. Tu se gojijo sledeče vrste: Amsden, majski cvet in Triumf. Razdalja je $4\frac{1}{2}$ m drevo od drevesa v peterokotu. Pridela se poprečno 35 kg breskev na drevo. Gnoji se z 80 dkg kokošjega perja na vsako drevo. Kokošje perje se kupuje v Romaniji pri veletrgovcih s kokošmi, ki vsako leto zakoljejo več milijonov teh živali in jih oskubijo. K temu gnojilu se prida še 15 dkg Thomasove žlindre in 7–8 dkg kalijeve soli na vsako drevo. Z omenjenimi gnojili se pognoji vsakemu drevesu, ko se vsadi. Vsako drugo leto se pa pognoji vsakemu drevesu s $\frac{3}{4}$ kg kokošjega perja. Ob enem se izvrši vsako drugo leto gnojenje s zelenim gnojenjem. V to svrhu se rabi bob.

V svrhu zelenega gnojenja se oseje v septembru cel sadovnjak z bobom, kateremu se pognoji s superfosfatom, pepelom in kalijevo soljo. V marcu mesecu naslednjega leta, se bob podorje. Ta način gnojenja je za kraje, kjer primanjkuje gnoj in za visoko ležeča zemljišča, bodisi za sadovnjake, ali za vinograde zelo priporočljiv, ker ne le, da s takim gnojenjem štedimo na gnoju, ampak tudi odpade drag dovoz gnoj in tako visoke lege. Zato bi se morali tudi pri nas lotiti kdaj takega gnojenja.

odstranitev se ponavlja vsakih 14 dni. V sredini junija se prične že z odščipavanjem in krajsanjem premočno poganjajočih vršičkov. V začetku julija, ko so se že pobrale zgodno zoreče breskve vrste Amsden, se pri drevesih te vrste začne z glavnim obrezovanjem. Tako obrezovana in oskrbovana drevesa rodijo več ali manj vsako leto in ostanejo dolgo zdrava in čvrste rasti. Ti kraji so slično kakor naši pogosto obiskovani od toče, toda niti to dejstvo ni moglo ovirati razvoja tamkajšnega sad-

Naši izletniki pred kmetijsko šolo v Imoli.

Kako se na posestvu grofa Pasolini obrezujejo in oskrbujejo breskve?

Ni mogoče govoriti o kakem racionalnem in modernem pridelovanju breskev, ako se drevje poleti, ko je še zeleno, ne obrezuje. Na tem posestvu se začne z obrezovanjem breskev že v sredini maja. Tedaj se odstranjujejo vsi nerodovitni vodeni poganjki, ali pankerfi, ki poženejo iz starega lesu in po nepotrebnem črpajo moč iz drevesa. Ta

jarstva. Baš v tem letu je bil ta sadovnjak prizadet po toči in oskrbnik posestva nam je kazal, kako so oni po toči obrezali vsa drevesa ter s tem zmanjšali škodo. V močno sušnih letih se poleti breskev le malo, ali nič ne obrezuje.

Pridelovanje sliv vrste Burbank na posestvu grofa Tazzoni-ja.

Na tem posestvu smo opazili, da se poleg breskev goji tudi mnogo sliv vrste Burbank. Gospod Silimbani, dolgoletni

oskrbnik tega posestva, je zelo hvalil in oboževal to slivo. Ta sliva da tudi v brdovitih legah kaj lepe pridelke in ne redko je najti drevo, ki da v enem letu več kakor 50 kg sadu. Poprečno se pa pridelava na vsakem drevesu 30 kg sadu. Cene temu sadu so vedno dobre in to leto so bile še višje, kakor od nekaterih vrst breskev. V brdovitih legah gojijo to slivo v obliki kotla to se pravi brez srednje veje. Deblo je visoko 1 meter. Cepijo jih na slivo plemena mirabolane (*Prunus mirabolana*). Na deblih smo opazili povsod lepive pasove, ki preprečujejo dohod mravljam na drevesa. V to svrhu se rabi ameriški lep znamke »Tree Tanglefoot«. Vsa sadna drevesa na celem posestvu se škropijo pozimi dvakrat s 4—5 odstotno raztopino železne galice v vodi. Končno omenjam, da smo na tem posestvu fotografirali eno breskvovo drevo, o katerem lrdi oskrbnik, da je staro 70 let.

Naši sklepi.

Preden zaključim opis vsega onega lepega, koristnega in dobrega ob pri-

liki našega izleta v Romanijo, naglašam, da smo prišli vsi do prepričanja, da se naše sadjarstvo nahaja že na pravi poti in da se bo prej ali slej nahajalo na isti stopnji razvitka in naprednosti, na kateri se nahajajo sadovnjaki v brdovitih legah v okolici Imole. Naši najboljši, ali na žalost, še majhni nasadi, ne zaostajajo na razvitku in rašči prav nič za onimi v tej okolici. Obsežnost tamkajšnjih nasadov je pa vsekakor vplivala spodbujevalno na naše izletnike, ki so vsi sklenili, da povečajo svoje nasade, katere hočejo oskrbovati in obdelovati po vseh pravih modernega sadjarstva. Omenjam tudi, da mi je gospod Castellari pisal pismo, katerega zaključuje s temi besedami: »Naznanite vsem Vašim izletnikom, da sem bil vžičen radi njihovega posebnega zanimanja, ki so ga očitno kazali za moje nasade, ki še toliko potrebujejo izboljšanja«.

P. Vallig.

—:—

VRTNARSTVO

KAKO PREZIMITI VRTNICE?

Kraljico cvetlic, nežno vrtnico je človek po sto letih velikega truda vzgojil iz bodečega šipka (biričja, šiškov). Kakor pa so pradedje trdni, tako rahla je požlahtnjena vrtnica. Šipek prenese z lahkoto naše zime, dočim vrtnice nepokrite pomrznejo. Sicer so nekatere tudi neobčutljive za mraz, kakor razne žalujke, pa tudi grmičaste, ki prezimijo, ne da bi jih bilo treba kriti. Večina, in med temi najlepše, pa so silno občutljive, tako da brez primerne varstva pomrznejo, kajti prenesejo mraza samo kvečjemu 4—6 stopinj; navadno pa je že pred snegom hujši mraz. Pazimo torej, da časa ne zamudimo, a tudi, da jih ne vzimimo prezgodaj. Bolje je seveda prezgodaj ko prepozno, navadno koncem oktobra ali začetkom novembra.

Nič lažjega pa ni, kot prezimiti vrtnice; vendar pa ne pozebe nobenih cvetlic toliko kot ravno — vrtnic, to pa samo radi nevednosti in malomarnosti.

Nizke, grmičaste vrtnice malo prirežemo in jih nato dobro s prstjo obsujemo. Na vrh še lahko položimo kratke smrekove veje.

Drugače postopamo z visokodebelnimi vrtnicami. Deblo je divjak, neobčutljiv za mraz, tega ni treba varovati. Glavno je — žlahtni del, vrh, ta ne sme biti izpostavljen mrazu. Pritisnemo ga torej k zemlji, kjer ni tako hudega mraza. Tudi sneg je topla odeja, saj vendar varuje žita itd.

Prigodilo se mi je že, da sem pozabil pokriti vrtnico. Zapazil sem to šele, ko je že ležal sneg na debelo. Mraz še ni bil hud. Vrtnico pripognem v

sneg ter jo obležim z drvetom. Na krono namečem snega. Izvrstno je prezimila in ni pozebla.

Vrtnico pripognemo do tal; ako bi bilo deblo bolj staro in bi se ne dalo lahko pripogniti, odstranimo nekaj prsti nad koreninami. Preje poskusimo, na katero stran se vrtnica rajši nagne. Ni to vseeno, ker sicer jo lahko odlozimo. Pod krono položimo nekaj smrekovih vej, med krono vtaknemo nekaj brinjevih vejic, ki branijo, da se miši ne ugnezdi in ne oglodajo krone, kar se često zgodi, ako pokrivamo vrtnice z gnojem ali slamo. Krono pokrijemo zopet s smrekovimi vejami. Nazadnje pa namečemo na veje prsti, ki bo tlačila vrtnico k tlom, da ne vstane, ob enem jo pa varovala pred mrazom. Tako ostane krona vedno zračna, in je vendar v zemlji varna pred mrazom. Vse drugo stori sneg.

Ta in oni svetuje napraviti v zemljo jamico ter pokopati vanjo krono, drugi zopet hoče deblo imeti pokrito z žlebom iz desk itd. Prepričal sem se, da vsega tega ni treba. Deblo je trpežno dovolj, v prsti pa krona rada gnije, posebno ako je zemlja mokra in ni mrzla. Zapazil sem tudi že, da marsikdo zavije krono v slamo ali seno, ne da bi vrtnico pripognil do tal. Tako pač vrtnic ne varujemo mraza! V zraku je pozimi vendar do 20 stopinj in še več mraza! Seno ali slama tega ne more odvrniti. Pod snegom pa mraz ne gre pod 5—6 stopinj. To si treba zapomniti!

Marsikdo se boji, da bi debla vsled debelosti ne odlomil. Prazen strah! Imam vrtnice žalujke, nad 2 m visoke, s 3—4 cm debelim deblom, ki jih pripognem vsako jesen brez škode. Treba je samo malo razumevanja, nekaj ročnosti in prave ljubezni do vrtnic, pa se bo vse dobro obneslo.

Pripis uredništva. K pričujočim navodilom bi pridjali še sledeče: Pri nas pogine vsako zimo največ vrtnic vsled nevednosti. To ve pač vsakdo, da je tre-

ba vrtnice čez zimo pokriti. Toda kedaj in kako, to je drugo vprašanje. Veliko vrtnic se uniči ali vsaj oslabi vsled prezgodnjega in nepravilnega pokrivanja. Vrtnice, in sicer tudi najbolj občutljive, prenesejo brez škode nekaj stopenj mraza. Torej se ni treba bati, da jih pomori kaka oktobrska slana. Kolikokrat režemo z njih najlepše cvete še novembra, kljub temu, da jih je ujela že večkrat huda slana. Vrtnice kaj nerade odvržejo listje in ako jih pokrijemo (morebiti z zemljo), v tej obleki, se pozimi takorekoč zaduše in zginejo. Ta rastlina hoče zračno in suho odejo, s katero pokrijemo tik pred hudim trajnim mrazom. Čas in odeja za končno pokrivanje se ravna po podnebiu. V okolici Gorice in Trsta vrtnic sploh ne pokrivajo, na Vipavskem zadostuje lahka odeja proti koncu novembra. Na Notranjskem in sploh po mrzlejših krajih z dolgo hudo zimo je treba vrtnice prej in bolje pokriti.

Da bo s pokrivanjem na vse strani prav, ravnajmo tako-le: Pozno na jesen, kakor pač kaže vreme in odločuje podnebje, odvežemo vrtnice od palic in jih položimo na tla. Potem jih pa pustimo, dokler le mogoče, nepokrite. Če medtem zapade večji sneg, tem bolje. Vsekakor pa imejmo pripravljeno odejo, in sicer smrekove veje in listje. Kaj boljšega v tem oziru pač ni. Pod in na vrh krone smrekove veje, potem pa primerno plast listja — to je idealna odeja. Ako vržemo navrh še par lopat lahke zemlje, nič ne de. Debelost odeje naj se ravna vedno po podnebiu doličnega kraja in pa tudi po občutljivosti posamezne vrste vrtnice.

Ako je zamedel sneg nepokrite vrtnice, imejmo odejo shranjeno, za slučaj, da bi sneg prezgodaj škopnel in se je nadejati še hudega mraza. Samo z zemljo odevali vrtnice sploh ni dobro, zlasti pa ne, ako je zemlja težka in masna ilovica. — Najbolj se je bati zim brez snega.

Po »Slov. Sadjarju«.

KMETIJSKI POUK.

PAR VPRAŠANJ GLEDE SOCIALNIH ZAVAROVANJ.

Radi številnih in v najširše ljudske kroge posegajočih socialnih zavarovanj premnogo naših kmetov ne ve, katero obvezno zavarovanje zadeva njegov stan ter radi tega tudi ne ve, za kak namen plačuje polom davkov nekatere obvezne prispevke ter katerih prednosti izvirajočih iz obveznega zavarovanja se ima poslužiti. Tudi na naš list so se že pogosto obrnili razni naši bralci z raznimi vprašanji tihočimi se obveznih zavarovanj kmečkega stanja. Odgovarjamo za danes čisto na kratko na razna ta vprašanja.

1. Ne obstoja za našega kmeta posesnika nikako obvezno zavarovanje proti bolezni; tudi za kmetijske in gozdne delavce ne obstoja zavarovanje proti bolezni.

2. Ne obstoja nikako starostno zavarovanje za kmete posesnike. Obstoja pa obvezno starostno zavarovanje

za kmečke dninarje in sploh kmečke delavce z gotovo plačo. Zavarovalni prispevek se plačuje bolniški blagajni. Ker je kontrola kmečkih dninarjev in delavcev težka, da skoraj nemogoča, se praktično obvezno starostno zavarovanje glede kmečkih dninarjev in delavcev ne izvaja.

3. V naših krajih obstoja pa obvezno zavarovanje kmetov proti nezgodam na kmetiskem delu. Zavarovani so vsi kmetje in sicer delavci, gospodarji in člani njihovih družin od 12 pa do 65 let. Zavarovalni prispevek morajo plačevati vsi kmetje v obliki male doklade na zemljiški davek. Nezgoda in nesreča na poljskem delu naj se nemudoma prijavi občinskemu zdravniku. Pravica do zavarovalnine poteče po enem letu. V eni izmed prihodnjih števil našega lista bomo spisali večji članek o tem velevažnem zavarovanju. Opozorjamo pri tej priliki na jako poljuden članek o tem zavarovanju v lelošnjem Koledarju za Istro Frana in Jurina.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Št. 84. — L. S. v. Š. vpraša ali hoče breskve, ki jih je cepil letos v juliju na mandelj v speče oko, prihodnjo spomlad že presaditi na stalno mesto ali ne.

Odgovor: Pushite te breskve še eno leto rasti na onem mestu, kjer ste jih cepili in šele prihodnje jeseni ali spomladi v letu 1929. jih presadite na stalno mesto. Seveda jim boste morali spomladi odrezati ves les, ki se nahaja nad cepljenim očesom.

Št. 85. — F. B. v V. vpraša, kako se rabi »Bisulin«, ali prav za prav kako se rabi sličen italijanski izdelek, tako zvane »Candelette vaginali« pri zdravljenju krav, ki so bolne na spolovilih.

Odgovor: Raba teh svečic je zelo enostavna. Svečica se odvijje iz štanjola

nega papirja, v katerem je vsaka svečica zavita, in se pahne v sramnico. Nekaj časa nato se sramnica drži s prstmi zaprta, da se svečica raztopi v njej. Potem se umijejo zunanji deli sramnice in gorenji del repa z vodo, med katero sta se pomešali na vsak liter vode 2 žlici kreoline. Svečico je rabiti vedno celo in sicer se prve tri dni zdravi vsak dan, pozneje nekolikokrat vsak drugi in nazadnje vsak tretji, oziroma četrti dan, dokler krava ne ozdravi. Ako je krava že ozdravila ali ne, spoznamo po tem, če so izginile ali še ne za to bolezen značilne rdečkaste ko proso velike otekline, ki se pojavijo pri obolelih kravah v sramnici.

Št. 86. — R. Ž. v D. bi rad vedel, kje lahko dobi kolči od podlage Riparia

Berlandjeri Kober, 5 B. B., o kateri je naš list že toliko pisal.

Odgovor: Kolči imenovane podlage lahko dobite v deželni trtnici, ki se nahaja na vrtu nekdanje slov. kmetijske šole v Gorici, Via Trieste števil. 43.

Št. 87. — Š. T. v K. vpraša: V bližini moje hiše teče napeljava elektrike v Ajdovščino in Postojno. Zato bi jaz želel vpeljati v svojo hišo in v gospodarska poslopja električno luč in morebiti tudi bi rabil elektriko, če bi ta bila po ceni, za pogon slamoreznice. Odgovorite mi, kam naj se obrnem, da mi napeljejo elektriko.

Odgovor: Napeljava električne sile od glavnega voda z veliko električno potenco za samo eno hišo se ne izplača, ker ni namreč brez posebnih priprav, tako zvanih transformatorjev, ki zelo veliko stanejo, mogoče odcepiti električno silo od glavnega voda ter jo reducirati na nižjo potenco. Na osnovu te pojasnitve je vaše vprašanje zgubilo vsako praktično vrednost in zato vam tudi ne povemo naslova, kam bi se imeli obrniti.

Št. 88. — U. F. iz G. vpraša: Moj fant je cepil nekaj belih trnje v hruško. Ali se izplača te trnje zdaj izkopati in jih presaditi v njivo. Dvomim namreč, da bi hruška na trnju dobro uspevala.

Odgovor: Ceplenje hrušk na beli trn je igrača, ker taki cepiči rastejo le par let. Potem naprej le životarijo in ne rodijo nič. Zato se vam bo presajanje težko izplačalo.

Št. 89. — V. N. iz D. vpraša: Čul sem, da ni pravilno polagati živini seno v lestve nad jasli. Rad bi vedel, zakaj je tako krmljenje napačno.

Odgovor: Živina, ki se krmi v lestvah, dobi upognjeno hrbtenico. Zato je tako krmljenje napačno. To je tudi lahko razumljivo, ker je visoko držanje glave pri jedi za goved protinaravno. Goved je ustvarjena namreč za pašo in ne kakor n. pr. koza za obiranje drevesnega listja. Njeno naravno zadržanje pri jedi je z glavo proti hlem. Zato tudi jasli ne smejo biti previsoke.

Št. 90. — R. K. iz S. vpraša: Ker nisem imel dozda še nikdar breje kobile v svojem hlevu in ker torej ne vem, kako imam ravnati s kobilo pred ožrebitvijo in po ožrebitvi z njo in žrebetom, vas vljudno prosim, da mi daste tozadevne nasvete.

Odgovor: Kobilo lahko rabite do zadnjega dne pred žrebitvijo za bolj lahke in neprehitre vožnje. Pazite pa, da pri vožnji ne dobi kakega udarca v trebuh, kar se prav lahko zgodi z ojesom pri vožnji na slabih polih. Kobilo spuščajte večkrat na pašo in dajte ji dnevno $\frac{1}{2}$ do 1 kg dobrih pšeničnih otrobov. To dajte tudi po ožrebitvi. Kobila nosi navadno 340 dni. Nekaj časa pred ožrebitvijo zaprite kobilo, ne da bi jo privezali, v poseben ograjen prostor v hlevu, v tako zvani box. Tu se kobila ožrebi navadno brez vsake posebne človeške pomoči, le popkovo vrvico je potrebno prevezati in razkužiti jo z mlačno vodo, kateri smo primešali na vsak liter 2 žlici kreoline. Žrebe je pustiti neprivezano pri kobili v boksu. Osem dni nato se ju lahko že spusti na pašo. Tri do štiri tedne po ožrebitvi se lahko že rabi kobila za lažje in kratkotrajne vožnje. Kobili je dajati ovsu in ne turščice. Po četrtem in petem tednu starosti se žrebetu že lahko polaga oves in po malo dobrega sena. Žrebe se odstavi od sesanja po treh mesecih ali pa tudi kasneje. Toliko upam, da vam bo zadostovalo za zdaj, ker obširnejše vam vprašanjih in odgovorih ne moremo odgovoriti.

Št. 91. — T. N. v F. vpraša: Ker sem slišal, da je čebeloreja zelo dobičkanosna panoga kmetijstva, bi rad vedel, koliko panjev naj si kupim za začetek in katero knjigo mi priporočate, da se izobrazim v tej stroki, v kateri sem pravi »tujec v Jeruzalemu«.

Odgovor: Kakor sami omenjate v svojem pismu, se v čebelarstvu prav malo spoznate. Za dobičkanosno čebelarenje je pa to neobhodno potrebno, drugače boste kmalu izgubili vse veselje do čebelarstva in strinjali se boste z vsemi faliranimi čebelarji, ki trdijo da »muha ne da kruha«. Zato torej si najдите kje

knjigo iz čebelarstva, ki jo je izdala Mohorjeva družba v Celovcu izpod peresa odl. čebelarja Lackmayerja ali pa kupite si v knjigarnah knjig »Naš panj«, ki jo je spisal in izdal gosp. Žnideršič, čebelar v Ilirski Bistrici. Panje, najmanj dva ali največ pet, pa kupite pri kakem dobrem čebelarju. Pazite, da bodo imeli panji zadosti meda in dovolj čebel ter dobro mlado malico. Sicer vsega tega ne boste znali še kot začetnik dovolj preceniti, zato se pa obrnite rajši na kakega res poštenega čebelarja.

Št. 92. — V. H. v B. vpraša: Imam nekaj letošnjega vina, ki diši po plesni. Kako naj ga popravim in kje dobim potrebne snovi?

Odgovor: Najboljša snov za popravljane vina, ki diši po plesni, je »Eponit«. Ta se rabi tako-le: Najpoprej pretočite vino, če je še na drožjah. Potem vzemite ta prah v količini od 40—80 g na vsak hl vina, ki ga mislite popravljati, in sfresite ga v en brenlač vina. To dobro zmešajte in zlite v šod ter dobro premešajte vino v njem. To mešanje ponovite tudi naslednji dan. Nato pustite vino na miru, da se učisti, in po preteku dveh do treh tednov ga pretočite v zadimljen sod. »Eponit« prodaja tvrdka »Vinoagraria« v Gorici.

Št. 93. — F. Z. v R. vpraša: Imam kokoši, ki imajo nekam čudno krastave in luskinaste noge. Kokoši ne nesejo nič in se nekam klaverno držijo. Kako jih ozdravim?

Odgovor: Proti tej bolezni je najboljšo mazanje nog z milnico in kreolino. V to svrho se dobi v trgovinah posebno milo tako zvano kreolilno milo. Če imate tako milo, ni potrebno drugega kakor raztopiti malo tega mila v topli vodi in s to milnico namazati kokošem

noge. To mazanje morate ponavljati toliko časa, dokler kokoši ne ozdravijo. Ko so vse kokoši ozdravile, razkužite kokošnjak z 2—3 odstotno raztopino kreoline v vodi.

Št. 94. — F. K. v D. pri Bovcu vpraša: Ali se sme molsti breja junica še pred telitvijo?

Odgovor: Molsti breje telice pred telitvijo se ne sme. Nekateri imajo to navado, da vlečejo junico za siske in tipajo vime pred telitvijo z namenom, da bi se junica že pred telitvijo na molžo navadila. Tako ravnanje pa ima za posledico, da se v vimenu nabere precej mleka, še preden je junica storila. Ne drezajte torej pri visoko brejih junicah toliko okrog vimena in mleko se ne bo prikazalo. Mnogokrat zateče junici vime po porodu ravno radi zgoraj omenjene razvade.

Št. 95. — J. F. v B. vpraša: Neki naš živinorejec ima dvoletnega junčka, ki ga voda zapira. Živinče se pri scanju steguje in gospodar sodi, da ima kamen v mehuru. Kako naj pomaga živinčetu?

Odgovor: Ako gre od živinčeta težje voda kakor po navadi, je pač znamenje, da je cevka, po kateri odteka voda, zožena. Navadno se nahaja v cevki kamen, kateri zapira vodo. To bi se dalo dokazati samo na licu mesta. Ako ne izgublja živinče na teži, dajte mu 14 dni zaporedoma pest karlovaške soli, katere po navadi raztopi kamenček.

Št. 96. — I. K. v P. p. S. povprašuje, kaj naj napravi, da se mu sadjevec učisti.

Odgovor: Dodajte sadjevcu 15 g tanina in 40 g citronske kisline na vsak hl sadjevca, ki se Vam bo najbrž nato učistil, ako je drugače zdrav in prevrel.

GOSPODARSKI DROBIŽ

IZ OKROŽNICE GORIŠKE PREFEKTURE.

Davek na koze.

Tekom 13. novembra so morali biti sestavljeni pri občinah davčni sezname glede davka na koze.

Posebni davek na koze znaša: do 3 glav — 3 lire za kozo; od 3 do 10 glav — 15 lir za kozo; od 10 glav naprej — 20 lir za kozo. — Lefos se bo naložila polovica tega davka.

Opozarjajo se vsi kozjerejci, da pregledajo v teh dnevih davčne sezname ter da vložijo pravočasno morebitne prizive proti pomočnim seznamom ali pa, če morajo biti njihove koze oproščene davka, ker se ne pasejo v gozdnatih predelih.

—:—

O TRAKULJI.

Zdaj, ko se bliža čas zakola prašičev, je zelo potrebno, da zapišemo par besed o trakulji. Trakulja živi v človeškem tenkem črevu. Ona se vsesa s svojo, ko glavica od bucike drobno glavico v črevesno kožo in se trdno tako drži. Telo trakulje je sestavljeno iz mnogih členkov, ki so proti koncu vedno debelejši. Trakulja se živi s človeško hrano, ki jo vsrkujе skozi kožo na celem telesu vase. Torej ona nima ust. Od nje se odcepi vsak dan po nekaj zadnjih členkov, ki vsebujejo jajca od trakulje. Ta jajca gredo z blatom od človeka. Če potem pride prašič do takega blata ter brba po njem, se okuži. V prašičjih črevah se potem razvijejo iz teh jajc ličinke, ki prevrtajo črevo ter pridejo v meso. Od tu jih potem krvni tok zanese med meso po celem telesu. Največ jih pride med mišičevje, kjer se ustavijo in dosežejo velikost grahovega zrna. Če človek potem je tako meso surovo, ali

nedovoljno ocvrto ali skuhano, oboli na trakulji.

—:—

NEKAJ O SENU.

Seno od raznih detelj kakor od lucerne in esparzele vsebuje več beljakovin kakor navadno seno s senoželi. Traviško seno in suha esparzele so izborna hrana za breje živali, za konje in mlado živino, dočim je lucerna najboljša za mlečne živali in za goved, ki jo hočemo odebeliti. Vedno je boljše ono seno, ki je bilo pokošeno še pred cvetenjem, kakor ono, ki je bilo pokošeno šele po cvetenju trav. Iz istih razlogov je olava boljše od sena, ker vsebuje več redilnih snovi zlasti pa beljakovin kakor seno. Olava je najbolj uporabljiva za krmljenje mlečnih živali.

—:—

KAKO SPOZNAMO RAJSKI RIZLING?

To trto, ki daje zelo fino in visoko cenjeno vino, spoznavamo po močnem, svetlem in gostočlenovitem lesu in po globoko narezanih, lopasto zobčastih, mehurčastih, temnozelenih in spodaj kosmatih listih in nadalje tudi po majhnih kratkih grozdih, ki so skoraj brez pedlja. Drobne jagode so okrogle, rumenozele in pikčaste ter imajo tenko lupino in trdo meso. Rajski rizling precej kasno zori, malo rodi, a daje zelo najfinejše vino z odličnim buketom.

Ker ta trta močno raste, je ni priporočljivo cepiti na montikolo, ki pospešuje močno rast na škodo rodovitnosti in kakovosti pridelka. Rizling zahteva dolgo režnjo.

—:—

KAKO SE LOČI LAŠKI RIZLING OD RAJSKEGA?

Ta trta nima z rajskim rizlingom nobene skupnosti. Laški rizling spozna-

mo po dolgem, redkočlenovilem, svetlem in tankem lesu, po ostro zobatih in globoko narezanih majhnih listih in po okroglastih grozdih z dolgim pecljem. Jagode so drobne, zelene, a na solčni strani so rjavo lisaste. Ta trta dobro rodi in daje tudi dobro vino.

—:—

POLJSKE MIŠI.

Poljske miši se strašno hitro množijo. Za to ni čudo, da so se tudi na naših poljih pokazale v tako velikem številu, da delajo že marsikje veliko škodo. Mnogo je krivo, da se je ta škodljivec toliko razmnožil, tudi dejstvo, da se njegovi sovražniki v živalstvu kruto preganjajo. Mišji sovražniki so v glavnem te-le živali: vrane, sove, šrinca ali mišar, podlasica, jež, dihur, »špičmoh« in v prvi vrsti pa lisica. Izmed strupov se pri nas največ rabi cinkov fosfur. S tem sredstvom se zastrupi turščični zdrob ali moka, ki se potrese po njivah.

—:—

RUMENA REPA ALI PODZEMSKA KOLERABA.

Ta kulturna rastlina je pri nas zelo malo poznana. V Nemčiji jo pa prideluje vsaka hiša. Tudi naši ljudje so jo med vojno spoznali, ker je v raznih begunskih taboriščih tvorila glavno dnevno hrano.

Nekačim se je tedaj priljubila in še dandanes poprašuje kdo po njenem semenu. Zato ne bo škodilo, če zapišemo par vrst od nje.

Rumena repa (po italijanski cavolo navone, po nemški Kohlrübe ali Wruke) uspeva najbolj v vlažnem podnebju. Glede zemlje ni izbirljiva, le suše ne trpi. Prideluje se tako-le: seme se seje v začetku maja v dobro pognojeno vrtno leho, katero se po setvi malo pokrije z gnojem. Sredi junija se dorasle sajenice razsadijo na njivo. Sadijo se v vrste oddaljene 60 cm druga od druge v razdalji 40 cm rastlina od rastline. Gnojiti je treba močno in dvakrat okopati. Mraz rumeni repi ne škodi. Pridelka da toliko, kolikor krmska pesa. Rumena repa je uporabna za človeško jed in živinsko krmo.

—:—

Kravo, ki brca,

proda marsikateri živinorejec pod ceno, ker je ne more tega odvaditi. Ako ni vime zateklo ali če niso sesci ranjeni, je brcanje le grda razvada. Taki kravi naj se da ob molži v smrček ščipavka, po končani molži naj se ji pa odzame. Ščipavka naj bo podobna oni, kakršna je navadno na drogih, ki se rabijo za to, da se pelje bik iz hleva.

—:—

Odlikovano tisk. podjetje L. Lukežič, Gorica. — Odgovorni urednik: Ravnatelj Viljem Dominko.

MIRODILNICA (drogerija) „DIANA“

Gorica - Via Rastello N. 27

Na drobno in debelo!

Zaloga raznovrstnih kemičnih proizvodov - medicinskih zelišč - suhih in oljnatih barv - firnežev - čopičev - ščet - toaletnega in navadnega mila - čistil in pripomočkov za vino - sirišča, tekočega in v prahu — bakrene in železne galice - žvepla - čilskega solitra - zamaškov - cevi in drugih izdelkov iz kavčuka itd.

Blago prvovrstno, cene zmerne, postrežba točna in solidna, za kar jamči in se priporoča

Anton Mervič, lastnik.